

Zaman Gazetesi

02 Temmuz 2013

Herkül Millas

İlk gördüğümde kazıklar dikilmişti; Atatürk Köprüsü'nden baktığım için görmeye alışık olduğum İstanbul manzarası yara almıştı. Camilerin minareleri ile kazıklar adeta yarışıyordu. Kötüsü, kazıklar yarışı kazanmıştı. Kalın beton gövdeler üstün gelmişti ve eski ince zarif minarelerle hoş bir zıtlık oluşturan kubbeler artık bir armoni oluşturmuyordu. Bildiğim silüetin olduğu yerde şimdi karman çorman bir şeyler görünüyordu. İlk tepkim şaşkınlık ve üzüntü oldu. Sonra öfke egemen oldu. Buna neden gerek duyuldu, başka alternatif yok muydu?

Metronun güzergâhı Haliç sularının altından geçirilebilirdi diye düşündüm. Sonra “bunu mutlaka düşünmüşlerdir, yapmamaları için bir neden olmalı” dedim. İyi niyetli düşünmeye çalıştım. İnsanlara, hele günlük yaşamımı düzenleyen yöneticilere yeteneksizlik yakıştırmak istemiyorum. Kendi ruh sağlığımı düşündüğümden yapıyorum bunu. Hayatımın beceriksiz insanların elinde olduğunu düşünmek bende stres, kasvet, korku ve öfke yaratıyor. Bundan dolayı bu köprüye bir anlam vermeye çalıştım. Herhalde Şişhane'den sonra kısa bir mesafe kat ederek denizin altına inmek için metronun çok dik bir yokuştan geçmesi gerekecekti. Yani teknik nedenler vardı bir köprüyü gerekli kılan.

Ama sonra aklıma gelen başka bir alternatif bende stres, kasvet, korku ve öfke yarattı. Asma köprüye ne gerek vardı? Haliç'teki öteki köprüler kolonlar üstünde duruyor. Yani havalara uzanan kazıklar içermiyorlar. Bu tür bir köprü yapılmış olsaydı İstanbul'un silüeti de korunmuş

olacaktı. Bu kadar basit! Peki, bu basit çözüme neden gidilmedi? Zorlanıyor ve iyi niyetli düşünemiyorum. Herhalde, diyorum, birileri şatafatlı, dikkati çeken bir eser yaratmak istemişti. Veya köprünün maketi en başta şık görünmüştü; veya asma köprüler üstün bir teknik gerektirdiklerinden “ileriliğin” örneği diye seçilmişti. Ben de asma köprülere hayranım. Ama çevreye uymaları ve çevreyi kirletmemeleri şartıyla. Stres, kasvet ve öfke bir kez belirmesin, insan artık olayların berisindeki yanlışları ve suçluları aramaya başlıyor. Asma köprüyü beğenip seçene veya seçenlere fazla bir şey diyemem: gustoları buysa bunu yapacaklar. Ama böylesine bir projenin kamuoyunda yeterince tartışılmamış olmasına söyleyecek şeyler bulunabilir. İstanbul'u genişletip yeniden inşa ederken “birilerinin” kendi başlarına böylesine önemli kararlar almasıdır yanlış olan. Metot yanlış. Bu tür hayati yapılar aceleye getirilmeden uzmanlarca tartışılmalıdır. Ama uzmanlardan başka bu tartışmaya herkesin katılmasına fırsat verilmelidir. Köprü projesi kamuoyunda tartışılırdı asma köprü yerine farklı bir öneri de gündeme mutlaka gelecekti. Ve inandırıcı da olacaktı. En azından bu garabetin sorumlusunu da şu an bilecektik.

Son haftalarda ve özellikle Gezi olaylarından sonra “azınlık mı çoğunluk mu karar verecek” diye demagoji içeren sözde sorun olan bir konu açıldı. Demokrasilerde her karar oylama ile alınmaz ki! Teknik kararlar ilgililerce alınır. Tabii ilgili vatandaşların duyarlılığını da göz önüne alarak. Ülke çapında aşı yapmak gerektiğinde kamuoyu yoklaması yapılmaz. Azınlıkların ibadethaneleri olsun mu diye çoğunluğa sorulmaz. Futbol milli takımını da Bakanlar Kurulu veya Başbakan oluşturamaz. Bu örnekleri istediğimiz kadar çoğaltabiliriz. Kaldı ki Parlamento'ya seçilenler “siyasi” kimlikleri ile seçilirler; ve onlardan siyasi kararlar almaları beklenir. Özel uzmanlık alanlarına karışmamaları gerekir. Örneğin Parlamento'nun çoğunluğu bir cami restorasyonunun nasıl yapılacağına karar veremez. Yasalar yapar, ama sonrasına karışmaz. Sanata, eğlenceye, giyime, dine, dile, edebiyata, fikirlere, gazetelere karışmaz. Ama Nasreddin Hoca usulü “ben yaptım oldu” der de karışır ne olur? En azından bende -ve herhalde bazı başka insanlarda da- stres, kasvet, korku ve öfke doğar. Çocuk yaşta annemle Eminönü'nden vapura binip Kavaklar'a kadar uzanmayı severdik. Şimdi de fırsat bulunca aynı güzergâhtan geçerim. En son gidişimde özellikle Avrupa yakasında yükselen gökdelenler beni rahatsız etti. Fevkalade uyumsuz bir manzara oluşturuyorlar. Eski sarayların, camilerin, yalıların arkasından “kazık gibi” yükselen binalar bende “asma köprü” etkisi bıraktı. Zamanın geçmiş olduğunu, eskinin aynı kalmayacağını biliyorum. Özlemle yok olanı yaşatamayacağımızı da. Hatta yaşatmanın anlamsız olduğunu da. Ama bu değişikliklerin birilerince “çoğunluk bende” anlayışı ile yapılması bende strese (vb) neden oluyor.

Bu yazıyı Gezi olayları nedeniyle yazdım. Gezi'de binlerce insan toplandı. Bunların içine -tamam, kabul!- bir süre sonra her türlü insan karıştı. Siyasi yelpazenin tümü, her türlü iyi veya kötü niyetli örgüt, belki yankesiciler de, ruhsal bozukluğu olanlar, isterseniz, ajanlar, provokatörler de. Ama benim gibi stres (vb) yaşayan insanlar da vardı. Ve dikkatimizi bu gruba yöneltmeliyiz. Çünkü yeni olan bu grupta, yarını haber veren gençlerdi, bizi şaşırtandı, anlamadığımızdı. Yanlışı haykırınlardı, seslerini korkmadan yükselttikleri için kralın çıplaklığını söyleyebilenlerdi. Eleştirendi. Bazı şeylerin strese neden olduğunu bilfiil göstermiş olanlardı. Kimileri de, “bunların” sayısı, “bunların” oy değeri nedir ki diyecek! İşte bu tür laflardır insanları

yeniden meydana döken!

Bahaneler bularak yanlışları dile getirenleri kovalamamalıyız. Düşünmek ve anlamak zamanıdır. “Biz karar verdik köprünün adını X koyduk” yolu, verilen isimden bağımsız, metot olarak yanlıştır. Haliç'teki asma köprü de benim için strese neden olan bir semboldür. Vatandaş olarak beni yöneticilerden yabancılaştıran bir yaklaşımın abidesi gibi. Şehrin silüetine verdiği zarardan başka devlet-vatandaş ilişkilerini de bozuyor. Yarın “ben yaptım oldu” misali projeler için bir gösteri olsa katılır mıyım? İstanbul'daysam katılıırım. Çünkü bazı şeyler yanlış yapılıyorsa veya bu izlenimi veriyorsa, bunu duyurmak gerek. Bu amaçla gösteri olmayacaksa anayasal gösteri hakkına ne gerek kalır?